

Prawo do wychowania w rodzinie

**Przypomnienie postulatów zgłoszonych
przez organizacje pozarządowe
na Kongres Praw Dziecka
w dniu 5 grudnia 2012 r.**

Większość postulatów dotyczyła zmian w Ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz Kodeksie Rodzinnym i Opiekuńczym:

- Przygotowanie wykładni prawnej i komentarza do przepisów Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
- Zlecenie organizacjom pracy z rodziną, w tym asysty rodzinnej.
- Doprecyzowanie przepisów dotyczących zobowiązania przez sąd rodziny do pracy z asystentem i składania sprawozdań z udzielonej pomocy.
- Umożliwienie zlecenia części zadań Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej organizacjom pozarządowym.
- Doprecyzowanie przepisów dotyczących limitów zawodowych rodzin zastępczych ustalanych w 3-letnim powiatowym programie dotyczącym rozwoju pieczy zastępczej oraz poniesienie stawek minimalnych dla rodzin pomocowych.

- Uwzględnienie w systemie pieczy zastępczej dzieci biologicznych opiekunów zastępczych i obligatoryjne wsparcie dla nich.
- Przygotowanie kadr do świadczenia wsparcia i pomocy specjalistycznej opiekunom zastępczym i dzieciom umieszczonym w pieczy.
- Realne wsparcie dla młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą m.in. wprowadzenie ustawowego obowiązku tworzenia mieszkań chronionych i usamodzielnienia oraz realnego wsparcia młodych ludzi.
- Współpraca z sądami: skrócenie czasu trwania postępowań w sprawach dzieci, zmiana przepisów dotyczących adopcji ze wskazaniem, zobowiązanie sędziów rodzinnych do zapoznania się z nowymi przepisami.
- Obligatoryjność podejmowania decyzji zespołowo.
- Poprawa przepisów dotyczących placówek wsparcia dziennego.
- Przywrócenie nadzoru wojewody nad zadaniami JST.

Praca wokół problemów dodefiniowanych w czasie spotkania w Biurze Rzecznika Praw Dziecka 26 czerwca 2013 r.

Grupy pracowały nad dodefiniowaniem problemu, określeniem dlaczego jest to problem i poszukiwaniem rozwiązań.

STANDARYZACJA

pracy asystentów i koordynatorów

i zlecanie organizacjom pozarządowym

pracy z rodziną, w tym asysty

rodzinnej.

Problemem jest:

brak standardów pracy asystenta/koordynatora.

Ponieważ powoduje to:

niższą jakość pracy asystenta/koordynatora.

Dlatego warto:

rozszerzyć projekt MPiPS dot. zasobów ludzkich o asystenta i koordynatora dot. standardów ich pracy;
stworzyć słownik pojęć do ustawy.

Problemem jest:

brak precyzyjnego podziału zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
brak aktów wykonawczych do Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy
zastępczej;

Ponieważ powoduje to:

konieczność występowania o opinie prawną czy starosta może dzielić
zadania Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej w powiecie pomiędzy
różne podmioty. Wielu starostów nie zleca organizacjom pozarządowym
realizacji zadań Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej ze względu na
koszty (konieczność nowych kosztów), Organizatorem Rodzinnej Pieczy
Zastępczej są także instytucje typu dom dziecka.

Dlatego warto:

przeprowadzić segmentację zadań ORPZ w powiecie, wyodrębnić poszczególne zadania, pokazać, które zadania mogą być zlecone poza PCPR, MOPS;

rozszerzyć programy wsparcia z MPiPS o dofinansowanie bezpośrednio podmiotów niepublicznych „realizujących” zadania wynikających z pieczy zastępczej (*dziś starosta i wójt realizują zadania....*).

Problemem jest:

nieprecyzyjne opracowywanie gminnych i powiatowych planów pomocy dziecku i rodzinie.

Ponieważ powoduje to:

słabe rozeznanie w sytuacji dzieci oraz brak adekwatnego zabezpieczenia.

Dlatego warto:

plany powiatu dot. pomocy dziecku i rodzinie powinny być oparte na zapotrzebowaniu gmin – limit powstawania rodzin zastępczych powinien być dostosowany do realnych potrzeb gmin;
postulat dążenia do wypracowania jednolitego formularza powiatowego i gminnego programu (rozwoju pieczy zastępczej i pomocy rodzinie) z danymi globalnymi wszystkich powiatów zbieranymi i analizowanymi przez MPiPS.

Problemem jest:

brak współpracy między gminą a powiatem przy monitorowaniu i kierowaniu sytuacją dziecka i rodziny.

Ponieważ powoduje to:

niespójne działania służb społecznych w sytuacji dziecka.

Dlatego warto:

ustanowić instytucję (poza strukturą gminy lub powiatu) odpowiedzialną za monitorowanie procesów wspierających dziecko i rodzinę.

JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej (JOWRISP)

Problemem jest:

współpraca pomiędzy jednostkami i sądem rodzinnym.

Ponieważ powoduje to:

- przewlekłość postępowania rozpoznawczego;
- nieefektywność postępowania wykonawczego (badania sytuacji dziecka i możliwości powrotu do rodziny\adopcja);
- niespójne działanie gminy, powiatu i sądu w odniesieniu do dziecka i jego rodziców;

Dlatego warto:

- dążyć do przekazywania przez jednostki kompletnych informacji (przebieg dotychczasowej pracy z rodziną) na podstawie której wszczyna postępowanie z urzędu;
- wprowadzić (obowiązek) wskazania (sąd) częstotliwości składania sprawozdań przez JOWRISP;
- kierować, orzeczenie przy umieszczeniu dziecka poza rodziną, informacyjnie do JOWRISPZ (gmina/inny podmiot) w gminie w celu podjęcia pracy z rodziną;

Dlatego warto:

- wprowadzić obligatoryjny udział kuratorów sądowych w zespołach oceny zasadności pobytu dziecka w pieczy i w przypadku braku asystenta przedstawiciela innego podmiotu realizującego zadanie „praca z rodziną”;
- zmienić zapis art.131 ustęp 2 na zapis jak w art. 138 ustęp 2;
- przekazać orzeczenie w sprawie umieszczenia dziecka poza rodziną przez sędziego rodzinnego do ZKSS.

PLANY NA POZIOMIE SAMORZĄDU

dotyczące wspierania dziecka i rodziny, w tym rodziny pomocowe i rozwój rodzin zawodowych.

Problemem jest:

- niskie wynagrodzenie rodziny pomocowej;
- zbyt niski limit ilości rodzin zastępczych zawodowych;
- podpisywanie umów na zbyt krótki czas określony;
- nieprecyzyjne opracowywanie gminnych i powiatowych planów pomocy dziecku i rodzinie;

Ponieważ powoduje to, że:

- nie zgłaszają się kandydaci na rodziny pomocowe, w związku z tym rodziny zastępcze nie mogą skorzystać z przysługujących im dni wolnych, urlopu;
- nie przekształca się rodzin spełniających warunki w rodziny zastępcze zawodowe, co zmusza rodziców zastępczych do szukania innego źródła dochodu. W ten sposób spada jakość opieki nad dziećmi oraz nie powstają nowe rodziny zastępcze;
- umowy na zbyt krótki czas określony powodują brak stabilizacji rodziców zastępczych oraz sytuacji dzieci;
- słabe rozeznanie w sytuacji dzieci oraz brak zabezpieczenia finansowego;

Dlatego warto:

- **podnieść wynagrodzenie w rodzinie pomocowej (zrównać z wynagrodzeniem rodziny zawodowej, powinno być m.in. zależne od ilości dzieci, doświadczenia);**
- doprecyzować miejsce sprawowania opieki przez rodzinę pomocową - decyzja podejmowana przez zespół (rodzina zastępcza, rodzina pomocowa, organizator);
- dopracować proces przygotowania rodziny pomocowej – wcześniejsze zapoznanie rodziny pomocowej z dziećmi;
- przekształcać rodziny zastępcze spełniające ustawowe warunki przekształcenia i wyrażające wolę - w rodziny zastępcze zawodowe;

Dlatego warto:

- zabezpieczać fundusze na przekształcanie rodzin zastępczych na rodziny zastępcze zawodowe;
- zawierać umowy z RZ na czas nieokreślony;
- **opierać 3-letnie powiatowe plany dot. pomocy dziecku i rodzinie na zapotrzebowaniu gmin – limit powstawania rodzin zastępczych powinien by dostosowany do realnych potrzeb gmin;**
- dążyć do wypracowania jednolitego formularza powiatowego i gminnego programu (rozwoju pieczy zastępczej i pomocy rodzinie) z danymi globalnymi wszystkich powiatów zbieranymi i analizowanymi przez MPiPS, które ułatwią planowanie dalekosiężnych działań.

DZIECI BIOLOGICZNE rodziców zastępczych

Problemem jest:

pomijanie dzieci biologicznych i opiekunów zastępczych /włączanie dzieci na etapie diagnozy przyjmowania do pieczy zastępczej innych dzieci;

Ponieważ powoduje to:

- 1) brak kompletnej diagnozy całej przyszłej rodziny zastępczej;
- 2) niebezpieczeństwo naruszania praw dziecka;
- 3) Dla dzieci biol. przyjęcie „nowych” dzieci do rodziny jest bardzo poważnym emocjonalnym wyzwaniem;
- 4) nierówność w traktowaniu dzieci biol. i przyjętych przez „organa zewnętrzne” (np. finansowanie wyjazdów, wakacji, kursów.);

Dlatego warto:

- dodać w ustawie w art. 76 ust. 4 pkt. 3 + diagnoza całej przyszłej rodziny zastępczej;
- j.w pkt 9 + inne formy wsparcia;

USAMODZIELNIENIA

Problemem jest:

brak docelowego miejsca usamodzielnienia wychowanka.

Ponieważ powoduje to:

utrudnioną pracę z wychowankiem w celu opuszczania rodziny zastępczej.

Dlatego warto:

wprowadzić ustawowy obowiązek tworzenia mieszkań chronionych, specjalnie dedykowanych dla wychowanków w każdym powiecie;
zadbanie o mieszkania komunalne dla dzieci wychodzących z pieczy zastępczej w ramach programu rządowego.

Dlatego warto:

- wprowadzić ustawowy obowiązek tworzenia mieszkań chronionych, specjalnie dedykowanych dla wychowanków w każdym powiecie;
- zadbanie o mieszkania komunalne dla dzieci wychodzących z pieczy zastępczej w ramach programu rządowego;
- możliwość dopłaty do najmu lokalu przez wychowanka na poziomie państwowym;
- utworzyć pulę lokali komunalnych w gminie dla usamodzielnianych, w tym resocjalizowanych.

Problemem jest:

istnienie limitów dochodów dla pomocy dla usamodzielnianych.

Ponieważ powoduje to:

roszczeniowość wychowanków, popieranie nieróbstwa.

Dlatego warto:

wprowadzić dodatkowe wymagania wobec wychowanka zamiast limitu dochodów, oprócz wykonywania planu usamodzielnienia.

Problemem jest:

partycypowanie w kosztach utrzymania dziecka w pieczy przez gminę jedynie do 18 roku życia, kiedy dziecko może zostać do 25 roku życia.

Ponieważ powoduje to:

przejęcie całych kosztów przez powiat.

Dlatego warto:

wprowadzić zapis o finansowaniu przez gminę do dnia opuszczenia pieczy (teraz do 18 roku życia).

Problemem jest:

brak szczególnej ochrony wychowanków przed płaceniem alimentów rodzicom biologicznym.

Ponieważ powoduje to:

ukaranie dziecka że wyszło na prostą.

Dlatego warto:

wprowadzić szczególną ochronę przed roszczeniami finansowymi wobec dzieci z pieczy od rodziców biologicznych w kodeksie rodzinnym stosujących przemoc/zaniedbanie. (kodeks rodzinny)

Problemem jest:

brak możliwości modyfikacji planu usamodzielnienia.

Ponieważ powoduje to:

ograniczenie możliwości interpretacji ustawy i dostosowania planu do potrzeb wychowanka.

Dlatego warto:

pisać wprost w ustawie że plan może być modyfikowany.

Problemem jest:

opodatkowanie stypendiów dla dzieci w pieczy zastępczej (np. Fundacja Przyjaciółka).

Ponieważ powoduje to:

zmniejszanie pomocy dla dziecka.

Dlatego warto:

zmienić zapisy ustaw podatkowych żeby takie środki bez względu na wielkość były zwolnione z podatków.

ADOPCJA

Problemem jest:

- 1) adopcja ze wskazaniem przy rodzinach niespokrewnionych;
- 2) brak wysłuchania dziecka na etapie zgłaszania i kwalifikowania do adopcji;

Ponieważ powoduje to:

Ad.1

- niebezpieczeństwo handlu dziećmi,
- powierzanie dzieci rodzinom: niezdiagnozowanym, nieprzeszkolonym, nie dającym gwarancji dobrej opieki;

Ad. 2

- do adopcji trafiają dzieci już związane z rodzinami zastępczymi;

Dlatego warto:

Ad.1

- wprowadzić definicję adopcji ze wskazaniem, obejmujące jedynie rodziny spokrewnione i spowinowacone;
- wprowadzić obowiązkowe szkolenia dla rodzin adopcyjnych spokrewnionych i spowinowaconych /proces kwalifikacji
- art. 172 ust. 2 od słów „, lub sprawujących...

Ad. 2

- respektowanie postanowień Konstytucji i konkretyzowanie praw dziecka na poziomie niższych rangą aktów prawnych i rozporządzeniach wykonawczych;

Problemem jest:

brak publicznych środków finansowych na prowadzenie ośrodków adopcyjnych i jednocześnie brak możliwości wykorzystania środków pozabudżetowych;

Ponieważ powoduje to:

ograniczenie dostępu do usług kandydatom;
monopolizację usług;

Dlatego warto:

Art. 154 + poza zadaniem zleconym możliwość wykorzystania innych środków z innych źródeł;

